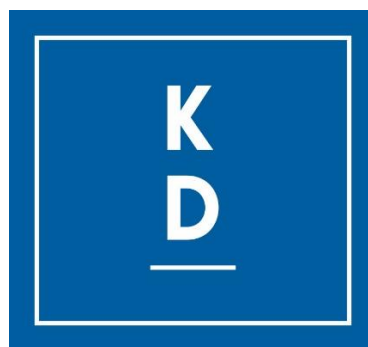
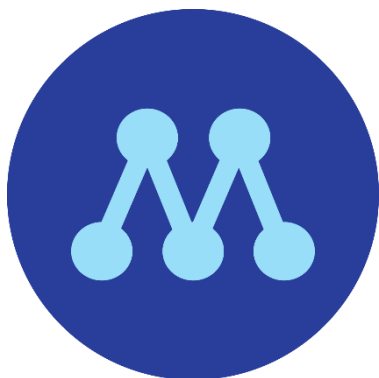

Regionplan och budget 2021-2023

Innehåll

Politiskt förord.....	4
Nöjda invånare i en attraktiv region.....	6
Regionalt ledarskap - att dra åt samma håll.....	6
Två prioriterade områden	6
Kulturlivet	6
Samarbete med civilsamhället	7
Hållbar infrastruktur	7
Näringsklimat och fler i arbete.....	7
Externa samarbetspartners.....	8
Elförsörjning	9
Turism och besöksnäring.....	9
En trygg och modern kollektivtrafik	10
Från miljöarbete till ett starkt hållbarhetsfokus	11
En god och jämlik hälsa	13
Läget i Västmanland	13
Ny modell för folkhälsoarbete.....	13
Ungas hälsa.....	14
Barn och ungdomspsykiatri.....	14
En samlad huvudman för barn- och ungdomshälsan.....	14
Primärvårdsprogrammet.....	15
En effektiv verksamhet av god kvalitet	16
Vården ska fungera	16
Vårdens mångbesökare.....	16
Vård på rätt nivå och närmare hemmet.....	17
Omställning för att klara hållbarhet och framtidens vård.....	18
Våra bolag och gemensamma verksamheter.....	19
Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare	21
Personal och uppdragstagare.....	21
Utveckla arbetsplatserna.....	21
Hyrpersonal	21
Lärosäten	21
Trygga arbetsplatser.....	22
Minskad administration	22
En tryggare och säkrare region	23
Stärkt beredskap och ökad robusthet	23

IT-säkerhet.....	23
Brandskydd.....	23
Hot och våld mot personal och medarbetare	23
Tryggheten i Västmanland.....	24
Att våga resa kollektivt.....	24
Sjuk- och tandvård för utsatta.....	25
Konsekvenser för näringslivet	25
En stark och uthållig ekonomi	27
Skatter och intäkter.....	27
Avgifter	28
Ekonomiska ramar.....	28
Tabell ramar	30
Effektiviseringar och besparingar	30
Anslaget till regionstyrelsens förfogande.....	31
Tabell Regionstyrelsens förfogande	34
Investeringar.....	36
Tabell investeringsramar	36
Lån och krediter.....	36
Tabell låneram.....	37
Beslutspunkter	37
Tabell resultat.....	39

Politiskt förord

Förutsättningarna för Region Västmanland att leverera en god hälso- och sjukvård med en budget i balans 2021 och goda ekonomiska förutsättningar för planperioden, samtidigt som verksamheterna ska leverera vård och service till västmanlänningarna av god kvalitet, kommer att innebära utmaningar och ställer höga krav på nytänkande och beslutsförmåga.

Region Västmanland har problem. Det framgår inte minst av hur styret redovisar sin syn på hur de styr, eller inte styr, Region Västmanland. I en bilaga till sin budget redovisar de under rubriken 13.4 Beslutskedja följande: '*Vad* uttrycks för regionen i sin helhet i regionplanen som beslutas av fullmäktige, och *Vad* riktat till respektive förvaltning uttryckt i uppdragdialog mellan styrelse eller nämnd och förvaltningsdirektör.

Vidare står det: '*Hur*' föreslås av förvaltningsdirektör och formuleras i förvaltningsplanen, vilket godkänns av styrelse eller nämnd. *Hur* på verksamhetsnivå föreslås av verksamhetschef och formuleras av i verksamhetsplanen, vilket godkänns av förvaltningsdirektören.'

Moderaterna och Kristdemokraternas syn på ledning och styrning av Region Västmanland är att regionen leds och styrs av förtroendevalda som till sin hjälp har personal i ledningsfunktion. *Vad*, *Hur*, *När* och andra uttryck kopplat till ledning och styrning av regionen är alla en fråga för de valda representanterna. Det är ett ansvar som följer av uppdragen och går inte att friskriva sig ifrån. Det är dessutom en demokratisk skyldighet. Det ska spela roll vilket politiskt parti som invånarna lägger sin röst på.

I vår budget redovisar vi flera konkreta förslag om tillvägagångssätt för att nå av oss uppsatta mål. Det är både en fråga om *Vad* och *Hur*.

Vi anser att den styrmodell som styret tillämpar visar på deras oförmåga att i genomförbara förslag bidra till att utveckla regionen. De har helt lämnat över den frågan till stab och ledningspersonal. Det gäller i synnerhet området hälso- och sjukvården där hela anslaget placerats inom en och samma förvaltning och regionfullmäktige har därmed inte möjlighet att fördela ramen.

Regionens problem består inte bara av ett styre som visar sig oförmögna att styra. Pandemin, Covid-19, och den ansträngning som det inneburit att hantera konsekvenserna av Covid-19 har påverkat alla delar av regionens verksamheter och innehåll. Till det ska läggas de utmaningar, såväl vad gäller vårdens kvalitet, regionens ekonomi samt kompetenssäkring.

Moderaternas och Kristdemokraternas budgetförslag redovisas relativt det budgetförslag som presenterats av regionstyrelsens majoritet bestående av Socialdemokraterna, Liberalerna och Centerpartiet, här kallad "styret".

Vi omfördelar pengar från administration till sjukvård. Då vi anser att lagda besparingskrav från regionstyret är för hårda. Vi anslår mer pengar till sjukvård och rehabilitering jämfört mer regionstyret. Vi ställer också högre krav på leverans av positiva effekter av investeringar i nära vård.

Under lång tid har utvecklingen i samhället gått åt fel håll där fler känner sig otrygga, brottsligheten ökar och en allt för stor del av regionens medarbetare utsätts för hot och våld. Trygghetsfrågorna och beredskapsfrågorna ges därför ett ökat fokus i vårt förslag till regionplan.

Ett väl fungerande näringsliv ger arbetstillfällen vilket har positiv inverkan på människor liv och dessutom påverkar regionens ekonomi på ett positivt sätt. Genom våra förslag gällande

upphandlingar samt delägarskap i Västerås Science Park kan näringslivet stärkas samtidigt som regionens verksamheter utvecklas.

Mot en region med stark livskraft!

Tomas Högström (M), gruppledare för Moderaterna

Malin Gabrielsson (KD), gruppledare för Kristdemokraterna

Nöjda invånare i en attraktiv region

Regionalt ledarskap - att dra åt samma håll

Det regionala ledarskapet kommer fortsatt vara satt på prov under pandemin. Att hålla ihop länet, att stötta och visa vägen är än viktigare under en kris. Pandemin är långt ifrån över, signalerna från näringslivet är delade. Vissa branscher ser återhämtning medan andra aviserar att uppförsbacken fortfarande är brant.

Arbetslösheten har stigit och uppgår till 10,7% (sept 2020), det motsvarar mer än 14 000 västmanlänningar. Samtidigt är nästan lika många korttidspermitterade.

Att inneha det regionala ansvaret innebär att visa tydligt ledarskap, att ha en idé om vart Västmanland är på väg och också ha kraft att driva länet i den riktningen. Utvecklingen kan bara bli verklighet om den sker i äkta samverkan med alla Västmanlands tio kommuner, länsstyrelsen, statliga myndigheter, idéburen sektor, branschorganisationer och inte minst tillsammans med näringslivet.

Det är särskilt viktigt för Region Västmanland att agera tillsammans med kommunerna vad gäller hälso- och sjukvårdsfrågor, trygghet, kultur, kompetensförsörjning, fysisk planering, klimatomställning, trafikförsörjning och näringslivsutveckling.

Det är också av största vikt att utvecklingen av Västmanland sker på ett hållbart sätt i ljuset av den gröna omställningen och målen i agenda 2030.

Två prioriterade områden

Två områden vill vi särskilt lyfta fram där rejäla steg framåt behöver tas tillsammans med länets kommuner. Det handlar om barn och ungas psykiska ohälsa, där trenden kring ökad ohälsa behöver brytas.

Det andra området är den digitala omställningen.

I pandemins spår har många digitala steg tagits, den förflyttningen ska vi bejaka och ta vara på även efter pandemin. Men många ytterligare steg måste fortsätta att tas. Inte minst i ljuset av att vi samtidigt ställer om mot en god och nära vård.

Kulturlivet

Kulturlivet ska fortsätta utvecklas i enlighet med den regionala kulturplanen i samarbete med länets kommuner. För att stärka sammanhållningen, demokratin och på så vis höja tryggheten i samhället fyller allmänna samlingslokaler en viktig funktion.

Teater Västmanland och Länsmusiken har drabbats hårt av pandemin då de inte kunnat genomföra föreställningar. Även dessa verksamheter har ställt om sin verksamhet.

Moderaterna och Kristdemokraterna anser att en större andel än idag av kulturens verksamhet ska finansieras med hjälp av externa medel, till exempel crowdfunding.

Förslag till beslut:

Att kartlägga förekomst av föreningsdrivna, allmänna samlingslokaler i Västmanland.

Att extern finansiering av kulturens verksamhet ska öka.

Samarbete med civilsamhället

Samverkan med civilsamhället är centralt och där vill vi se en regional överenskommelse mellan Region Västmanland och aktörer för att skapa bättre förutsättningar till exempel gällande ensamhet eller hälsosam vikt.

Region Västmanland har en bred palett av engagemang när det gäller externa organisationer som på olika sätt arbetar med regional utveckling. Det är en god ambition men upplevelsen är att den breda ansatsen kräver mer omsorg från regionens sida än vad vi i dagsläget klarar av.

Region Västmanland är en också stor bidragsgivare. Årligen delas det ut bidrag i form av stora summor från flera av regionens verksamheter, utan någon större samordning. Därför måste en översyn göras med syfte att bättre samordning. Vi vill även se bättre redovisning av resultat och effekter av insatserna. Västmanland behöver mer spets och mer effekt.

Hållbar infrastruktur

Det är av stor vikt att skapa förutsättningar för västmanlänningar att kunna bo och verka i hela regionen. Det sker bland annat genom hållbara transporter. Det är utsläppen som ska reduceras, inte resandet. Tillgången till miljövänliga drivmedel och laddning till elfordon ska utökas. Ny teknologi och innovativa lösningar kommer att spela en stor roll för framtidens klimatlösningar. Ett exempel är elvägar som kan komma att få stor betydelse framöver. Här behöver Region Västmanland kliva fram och hitta sin roll i de nationella projekt som utlyses.

Region Västmanland måste arbeta mer för att ytterligare medel till infrastruktursatsningar kommer Västmanland till del. Infrastrukturproblem måste byggas bort för att inte bromsa utveckling och tillväxt i Västmanland. Prioriterade delar är utbyggnation av E18 Köping-Västjädra samt E20 till fyrfilig motorväg. Satsningar i infrastruktur på Bergslagspendeln, såsom förstärkt under och införskaffande av nya fordon. Fyrspår Västerås-Stockholm, dubbelspår Västerås-Örebro vilket också är viktiga delar i att få till snabbare förbindelse mellan Oslo-Stockholm med stopp i Västerås. För regionens två hamnar är satsningen på Hjulstabron av högsta vikt.

Moderaterna och Kristdemokraterna värnar alla de fyra trafikslagen (väg, järnväg, sjöfart och flygfart) som var och en bidrar till vardag och utveckling av såväl regionen som näringslivet. Som bidrar till att människor kan bo, leva och verka i Västmanland med Sverige och övriga världen runt hörnet. Det ligger i Region Västmanlands intresse att även fortsatt värna de fyra trafikslagen, vilket exempelvis innebär att föra samtal kring den framtida utvecklingen, inte avvecklingen, av Västerås Flygplats.

Men vi måste också mer effektivt nyttja det vi redan har idag. Genom AI, blockchain och dynamiska prismodeller går det att skapa smartare system som gör att debatten om framkomlighet och tillgänglighet inte alltid behöver handla om att bygga nytt. Syftet ska vara att skapa smartare städer och orter med högre livskvalitet för alla.

Cykeln är ett viktigt transportmedel. Det är därför angeläget att cykelinfrastrukturen byggs ut både för att ta sig till och från arbete och till rekreation och grönområden.

Utbyggt bredband i hela regionen gör tillgången till digitala verktyg och samhällsservice mer jämlik i Västmanland. Region Västmanland ska arbeta för att bredband ska klassas som nationell infrastruktur.

Näringsklimat och fler i arbete

Västmanland har ett blandat näringsliv. Vi har de stora internationella företagen såväl som de lokala entreprenörerna. Gemensamt är att alla är på något sätt påverkade av corona-pandemin.

Ett framgångsrikt näringsliv innebär bland annat fler arbetstillfällen som lockar människor att flytta till Västmanland. Det innebär ökade skatteintäkter för regionen. Det är kontraproduktivt att driva en utveckling som innebär sämre förutsättningar för företagande inom till exempel vårdsektorn.

Idag är Västmanland ett U-län när det gäller näringslivsklimat. I Svenskt Näringslivsranking är det endast 2 av 10 kommuner topp 100, och hela 5 av 10 återfinns i den nedersta tiondelen av alla Sveriges kommuner. Lägg därtill att andelen kvinnor som driver företag också är bland de lägsta i Sverige. Det ger direkt effekt på bland annat skatteunderlag, hälsa, social inkludering och integration.

Region Västmanland ska stödja kommunerna i arbetet med att ge goda förutsättningar för utveckling av näringsliv, besöksnäring och kulturliv.

En viktig aktör i sammanhanget är Ung Företagsamhet där många unga västmanlänningar får möjlighet att prova på hur det är att vara företagare. UF Västmanland är framgångsrikt, i år driver 1600 gymnasieelever i Västmanland UF-företag! Region Västmanland är och ska vara en självklar partner för ett ökat ungt företagande. I Västmanland ska det, oavsett ålder, kön eller härkomst, vara lika självklart att vara företagare som att vara anställd!

Varje år upphandlar regionen varor och tjänster för miljarder kronor. Att upphandla innovativt och med regional förankring stärker det regionala näringslivet. Vi vill att regionen ska möjliggöra för fler små och medelstora företag att lämna anbud vid upphandlingarna. Vi ser med oro på att Region Västmanland övertar allt mer i egen regi istället för att främja näringslivet, till exempel hur Samlad Service tar över café-verksamheter.

Näringslivet kommer också att kunna leverera många lösningar på offentlig sektors utmaningar, exempelvis inom vård och omsorg. Företagande är en viktig del i att lösa våra hållbarhetsutmaningar inte minst genom innovation och sektorsövergripande samarbeten.

Länets kommuner har ansvaret för att höja kvaliteten och förbättra resultaten i grund- och gymnasieskolorna. Goda utbildningsresultat är en förutsättning för att kompetensnivån i länet höjs. Region Västmanland ska samverka och har ett kompetensförsörjningsuppdrag. Region Västmanland ska också driva på för att Mälardalens Högskola ska få status som ett tekniskt universitet.

Moderaterna och Kristdemokraterna förslår att regionen genom att utöka möjligheterna till vårdval inom vissa verksamhetsområden ger möjlighet för inte minst kvinnor i vården att starta företag. Genom att optimera de regionala stödsystemen utifrån näringslivets behov och möjligheter samt att göra det enkelt för företagen att hitta rätt i systemet skapas förutsättningar för små- och medelstora företag att växa.

Externa samarbetspartners

Region Västmanland är engagerat i ett stort antal externa organisationer som verkar inom den regionala utvecklingen. Utifrån de effekter som organisationerna redovisar ser vi utrymme för omfördelning inom ramen för de regionala utvecklingsmedlen. Vi ser också ett behov av att Region Västmanland går in med del av grundfinansiering till Västerås Science Park (VSP). VSP är en mötesplats för företagande, innovation, forskning och tillväxt för hela länet.

Region Västmanland är också engagerade i projektet 'Samhällskontraktet' tillsammans med bland andra Mälardalens högskola och Region Sörmland. Ett viktigt projekt som syftar till att höja kompetensnivån i regionen, stärka forskning och utveckling och utveckla verksamheter och medarbetare inom offentlig sektor. Här ser vi att en utvärdering behöver göras med fokus på effekter och nyttor.

Elförsörjning

Tillgången på elkraft seglar upp som en faktor för regioners möjligheter för tillväxt och utveckling. Redan idag vet vi att nya etableringar kan begränsas på grund av detta. Vår region är mycket attraktiv för nyetableringar som kräver att det finns möjlighet att öka användningen av el, finns inte den möjligheten riskerar vi att gå miste om arbetstillfällen och möjlighet till utveckling. Men även för Region Västmanlands egna verksamheter är det viktigt med stabil och pålitlig elförsörjning.

Vi står inför investering i ett nytt sjukhus, vi står inför utveckling av kollektivtrafiken med eldrivna fordon. Flera kommuner har expansiva planer på att bygga helt nya stadsdelar. Kraftförsörjningen och tillgången på el är något som regionen noga måste bevaka och arbeta för att säkerställa att infrastruktur och leverans håller måttet för utvecklingen av den egna verksamheten såväl som hela regionens utveckling och tillväxt.

Turism och besöksnäring

Turism-, restaurang- och besöksnäring är hårt drabbad av pandemin och kräver särskild uppmärksamhet. Region Västmanlands attraktivitet påverkar in- och utflyttning, invånarnas självbild, företagsetablering och besöksnäringens möjligheter. Att verka för en växande besöksnäring är strategiskt angeläget för den samlade regionala utvecklingen.

Många är vi som den senaste tiden har hemestrat runt om i vårt vackra län. Västmanland har mycket att erbjuda och har förutsättningar att kliva fram som en för många oupptäckt sverigepärla. Besöks- och upplevelseerbjudande av olika slag är det som lockar många människor att besöka en region, en stad eller en speciell plats. Västmanland är mycket rikt på vacker natur, intressant historia – inte minst spännande industrihistoria, kreativa entreprenörer och perfekt geografiskt läge. Ändå är Västmanland ett outforskat område för många.

Västmanland har bra förutsättningar för att bli en mat- och dryckesregion och besöksnäringen spelar stor roll för tillväxten i regionen. En viktig del av dagens och morgondagens arbetsmarknad finns tillsammans med de gröna näringarna inom dessa sektorer. Därför bör Västmanlands potential att bli en mat- och dryckesregion stärkas. Vi ställer oss exempelvis positiva till evenemang i länet där mat kombineras med kultur. Region Västmanland ska också fortsatt driva på för att få bli en försöksregion för gårdsförsäljning av öl och vin under förutsättning att alkoholmonopolet bevaras.

Även regionens kostverksamhet bör förstärkas inom områdena innovation, säsongs- och närproducerat. Mer Västmanland på tallriken, helt enkelt. Det stärker det regionala näringslivet, och är bra för både klimat och konsument. Vi vill att det börjar serveras vildsvinskött till patienter och på sjukhusrestaurangerna. Det har också betydelse för att begränsa vildsvinsstammen.

Ett annat exempel på åtgärder som har betydelse för att utveckla Västmanland som besöksmål är att ge Kollektivtrafiknämnden i uppdrag att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig för turister och sällanåkare. Det kan handla om att översätta information på flera språk, jobba med marknadsföring, att namnge hållplatser utifrån turistattraktioner eller erbjuda olika biljettyper.

Förslag till beslut:

att tillskapa en regional överenskommelse med civilsamhället

att se över alla regionala bidrag och medlemskap i externa organisationer och omfördela medel utifrån den utvärderingen

Att verka för en utvärdering av projektet Samhällskontraktet med fokus på nytta och effekter

Att i RS anslag öronmärka 1,5 mkr för grundfinansiering av regionens del av Västerås Science Park

att ge regionstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunerna stärka Ung Företagsamhet

att möjligheterna till vårdval utökas inom vissa verksamhetsområden

att regionen i större omfattning använder sig av innovativa upphandlingar

att införa utmaningsrätt i regionen

att regionen ska möjliggöra för fler små och medelstora företag att lämna anbud vid upphandlingar

Att ge kostnämnden i uppdrag att införa vildsvinskött på menyn

En trygg och modern kollektivtrafik

Kollektivtrafiken är mycket hårt drabbat av covid-19. Redandet har minskat drastiskt och prognosen för 2021 är att tappet består. De ekonomiska konsekvenserna är allvarliga, men de långsiktiga effekterna av ett ändrat resbeteende är oklara och svårbedömda. Klart är att ekonomi, marknadsandel och resande kommer att vara påverkade under i stort sett hela planperioden.

Kollektivtrafiken är en central del att utveckla för att länet ska bli framgångsrikt. Cykel, bil och kollektivtrafik ska vara lätt att kombinera på det sätt som passar resenären. Målet är att fler ska kunna jobba, bo och leva var de vill. Ha möjlighet att resa. Det gör det mer attraktivt att bo i Västmanland och det ökar jobbmöjligheter.

Bussar och tåg ska vara punktliga och resandet vara tryggt. Vi accepterar inte de förseningar vi ser i kollektivtrafiken i dag, särskilt på tågsidan. Den som väljer att åka kollektivt ska veta att hen kommer fram på utsatt tid. För att underlätta detta krävs bland annat smartare trafiklösningar och bättre underhåll på vägar och järnvägar. Driften ska vara pålitlig. Alla som reser eller jobbar i kollektivtrafiken ska kunna känna sig trygga.

Det ska vara enkelt att betala för och byta mellan trafikslag, till exempel från buss och tåg till låncykel. Kollektivtrafiknämnden ska underlätta för samplanering av kollektivtrafikresor, cykelresor och låncykelsystem och på så sätt möjliggöra för fler kombinationsresor.

Elbussar kommer äntligen att bli verklighet även i Västmanland. För stadstrafiken i Västerås upphandlas nu elbussar. De borde ha varit på plats mycket tidigare. Det är en brist och visar på att kollektivtrafiken i Västmanland inte alltid är i framkant. Vår kollektivtrafik måste vara relevant och möta de krav som resenärer, klimat och samhälle ställer.

Självkörande bussar är en del av framtidens kollektivtrafik, inte minst för att lösa behov av kollektivtrafik i områden där traditionell kollektivtrafik inte fungerar och där det bedöms lämpligt. Västmanland måste vara rustad för att möta utvecklingen.

Region Västmanland spelar en viktig roll i att stärka forskning, innovation och utveckling. Även kollektivtrafiken kan och bör medverka i detta.

Redan innan covid-19 var kollektivtrafiken i förändring. Transportsektorn utvecklas mycket snabbt exempelvis med genom delningsekonomi, innovationer och digitalisering. Det öppnar därtill nya

möjligheter för kollektivtrafiken. Under pandemin har resandemönstren radikalt förändrats. Frågan är hur mycket av vårt förändrade pandemi-beteende som blir bestående?

I samband med att Arbetsmiljöverket ställde krav på att framdörren i bussen skulle vara stängd flyttades de sk validatorerna, som kontrollerar bussbiljetterna, till mittendörren. När framdörren så småningom återigen får öppnas ska vi arbeta för att ytterligare validatorer sätts upp. Det medför att man kommer att kunna kliva av och på i flera dörrar vilket förbättrar för kunden och bussen behöver inte stå still lika länge.

Vi ger i uppdrag att ta fram förslag på hur kollektivtrafiken kan utvecklas för att stärka den regionala arbetsmarknaden och förbättra förutsättningarna för tillväxt på bästa sätt samtidigt som självfinansieringsgraden inte ska minska, i så fall ska den öka.

I ljuset av de ekonomiska konsekvenser pandemin har fört med sig för kollektivtrafiken är det än viktigare att titta på andra finansieringskällor som exempelvis att öka reklamförsäljningen. Även andra samarbetsformer kring exempelvis service till resenärerna är intressant för att öka attraktiviteten.

Förslag till beslut:

att ge kollektivtrafiknämnden i uppdrag att ta fram förslag på hur Region Västmanland kan bidra till utvecklingen av smarta kombinerade mobilitetslösningar

Att arbeta för att öka reklamintäkterna

Att verka för fler validatorer i bussar

Från miljöarbete till ett starkt hållbarhetsfokus

Region Västmanland arbetar målmedvetet med att minska miljö- och klimatpåverkan. Det är bra att regionen vidgar begreppen och tydligare pekar ut de tre hållbarhetsdimensionerna, ekologisk hållbarhet, social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet.

Moderaterna och Kristdemokraterna står dock inte bakom den kortsiktiga hållbarhetsstrategi som är beslutad av Regionstyrelsen. Vi har synpunkter på både form och innehåll, men frågorna är vi engagerade i. Vi tar ansvar för att driva på regionen i en riktning vi anser behövs. Från vår sida kommer vi driva på för att säkerställa åtgärder som inom miljö- och klimatområdet ger konkreta resultat. För att den sociala hållbarheten ska öka med bland annat ökad jämställdhet.

Moderaterna och Kristdemokraterna vill se att hållbarhet genomsyrar hela Region Västmanlands verksamhet på ett tydligt sätt. Det kan ske via exempelvis upphandlingar, kapitalförvaltning och genom att utlysa särskilda fokusområden.

Då Västmanland inte lyckats nå flera av miljömålen med koppling till vatten föreslår vi att vatten bör bli ett särskilt fokusområde. Rent vatten kommer också framgent att bli än mer viktigt.

Antibiotika och många andra läkemedel kan ha och har en negativ påverkan på såväl vår miljö som vår hälsa. Att se till att de inte hamnar i natur och vattendrag är av största vikt. Förskrivningen av antibiotika måste fortsatt minska. Destruktionen av läkemedel behöver förbättras för att minska utsläpp i våra vattendrag. Stort fokus bör också läggas på att åstadkomma sjukvårdsbyggnader med så låg belastning som möjligt på miljön.

Förslag till beslut:

att miljökrav ställs i alla upphandlingar

att utlysa vatten som särskilt fokusområde

Att Region Västmanland tillsammans med näringslivet stöder och stimulerar arbetet med att få fram mer teknik och innovationer som kan minska vårt klimatavtryck.

Att analysera hur miljö- och klimatbelastning kan minska via goda materialval och lösningar i kommande sjukvårdsbyggnader

Att en miljon kronor anslås i budgeten för miljö- och klimatåtgärder

En god och jämlik hälsa

Folkhälsoarbete syftar till att genom insatser främja hälsa och förebygga fysisk, psykisk och social ohälsa. Regionen följer hälsoutvecklingen bland vuxna genom befintlig statistik och befolkningsundersökningen Liv och Hälsa. Genom Liv och Hälsa Ung följer regionen den självskattade upplevda hälsan bland unga i Västmanland. Senaste Liv och Hälsa genomfördes 2017 och ny genomförs 2022. Liv och Hälsa Ung genomfördes 2020.

Läget i Västmanland

Hälsoutvecklingen i Sverige är generellt sett god, men det finns stora sociala, socioekonomiska och regionala skillnader. Det finns även skillnader mellan länets kommuner i hur man upplever sin hälsa. Det finns även en skillnad i hälsoläge mellan män och kvinnor. Såväl psykiska som fysiska besvär är vanligare hos kvinnor. Kvinnor gör även mer av arbetet hemma i hushållen och har därtill oftare anställningar inom det offentliga.

Eftersom arbetslivet och arbetssituationen har en stor inverkan på människors hälsa kan främjandet av kvinnors företagande även ses som en viktig hälsoaspekt. Ett företagsklimat som aktivt främjar etableringar av företag inom vård- och omsorgssektorn kan därmed inte bara jämna ut ekonomiska skillnader mellan könen, utan även hälsan.

Levnadsvanor såsom rökning, riskfylld alkoholkonsumtion, ohälsosamma matvanor och fysisk inaktivitet beräknas bidra till en femtedel av den samlade sjukdomsburden. En tredjedel av vuxna i Västmanland rör sig för lite på sin fritid. Ofrivillig ensamhet och mobbning är växande problem. Trygghet, utbildning och tillgång till arbete är även det faktorer som tydligt påverkar hälsan, därför är det oroväckande att otryggheten och arbetslösheten växer samtidigt som Västmanland har en lägre utbildningsnivå än riket i övrigt.

HBTQI-personer är en högriskgrupp vad gäller psykisk ohälsa och självmord. HBTQI-personer mår ofta sämre än andra och löper större risk att drabbas av kränkande särbehandling. Ingen ska mötas av ett bristande bemötande i Region Västmanlands verksamheter på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet.

Självmodstalen är fortfarande höga i länet. Arbetet med självmordspreventionen behöver fortsätta och spridas över alla verksamheter så att personer i riskzonen upptäcks och kan hjälpas i tid.

Civilsamhället och studieförbunden ska vara naturliga samverkanspartner och ses som en resurs i folkhälsoarbetet. Idrottsrörelsen erbjuder redan idag möjlighet till en aktiv fritid men mer arbete och resurser krävs för att vända trenden med övervikt, sömnproblem och stillasittande.

Vi ser gärna att Region Västmanland tar initiativ för ett regionalt arbete tillsammans med länets kommuner och föreningsliv för en mer hälsosam vikt och syn på vikt hos barn och unga.

Det finns olika vägval att göra hur kommande satsningar ska riktas inom folkhälsoområdet huruvida dessa ska riktas antingen mot specifika grupper eller generellt. Här är evidens och hälsoekonomiska beräkningar viktiga att ta med i underlag för beslut liksom de specifika utmaningar som finns när det gäller just Västmanland.

Ny modell för folkhälsoarbete

En utmaning för regionen är den förväntade ökningen av psykisk ohälsa i spåren av pandemin. Regionen måste möta upp det ökande behovet och primärvården ska vara basen i det arbetet. Vi välkomnar satsningen på en äldrepsykiatri i Västmanland. Folkhälsoarbete har hittills präglats av att

bygga upp en separat organisation i form av hälsocenter, vi har länge förespråkat en lösning där folkhälsoarbetet utgår från vårdcentralerna och föreslår därför att hälsocentralerna läggs ned, resurser från dessa tillförs därefter vårdcentralerna.

Ungas hälsa

Trygga barn är kanske den största framtida investeringen samhället kan göra kopplat till psykisk hälsa och välmående men också sysselsättning i form av arbete och utbildning. Den tryggheten börjar såklart i hemmet och för vårdens del inom mödrahälsovården och barnhälsovården (BVC).

Tyvärr visar undersökningen Liv och Hälsa ung att andelen som mår bra eller mycket bra fortsätter att minska. Detta gäller såväl pojkar som flickor. Undersökningen genomfördes innan covid-19 blivit en global pandemi och de finns starka skäl att anta att den senaste tidens utveckling påverkat ungas hälsa negativt. Färre unga lever upp till rekommendationer om fysisk aktivitet, i dagsläget är det enbart 50% som når upp till rådande rekommendationer. Det finns stora skillnader i olika sociala gruppers mående. Särskilt påtagliga är dessa skillnader utifrån sexuell läggning, könsidentitet, socioekonomi och vid förekomst av funktionsnedsättning.

Regionen har ett ansvar för att öka det fysiska och psykiska välbefinnandet. Genom insatser som till exempel YAM (youth aware of mental health) kan regionen tillsammans med länets kommuner bedriva en uppsökande verksamhet. Ungdomsmottagningarna är en viktig resurs för att ge ungdomar stöd på rätt nivå. Det är prioriterat att ungdomsmottagningar är tillgängliga och finns närvarande i där unga vistas. Även elevhälsan måste stärkas och vara tillgänglig i hela Västmanland.

Att barn klarar grundskolan är en av de viktigaste faktorerna för god hälsa och framtida försörjning. Även Region Västmanland har ett ansvar för att barn ska klara skolan, i synnerhet för barn som har kontakt med sjukvården. En sammanställning behöver göras av vilka rutiner inom sjukvården som behöver ändras för att fler barn i Västmanland ska klara skolan.

Barn och ungdomspsykiatri

Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) har haft en kraftig ökning av patienter under flera års tid med konsekvensen att tillgängligheten idag brister. Den akuta situationen måste lösas samtidigt som det förebyggande arbetet tillsammans med kommunerna behöver stärkas. En bättre helhet mellan BUP, barnklinik, primärvård, socialtjänst och elevhälsan måste till för att barn och unga ska kunna få den vård de har rätt till. Alla förändringar ska föregås av en analys hur detta påverkar kösituationen. Detta brast när regionen införde remisstväng för neuropsykiatriska utredningar.

En del av problematiken inom BUP är att patienten inte alltid kommer till rätt vårdnivå. I många fall kan enklare samtalsstöd vara lösningen för unga med psykisk ohälsa. Att få ett enklare stöd på en lägre vårdnivå likt elevhälsan, barn och ungdomshälsan (BU-hälsan) eller vårdcentralen underlättar både för patienten och för verksamheten.

Att rätt patient kommer till rätt vårdnivå är en viktig nyckel för en vård utan köer. BU-hälsan ska därför finnas närvarande i alla länets fyra noder. I flera andra regioner erbjuder även BUP mellanvård, för patienter som befinner sig mellan öppenvård och slutenvård detta är något som bör prövas även i Västmanland.

En samlad huvudman för barn- och ungdomshälsan

Regeringen har tillsatt en utredning för att utreda huruvida huvudmannaskapet för ungdomsmottagningar och elevhälsa ska förändras. Att regionen får ett utökat ansvarsområde inom dessa områden vore välkommet, men förutsätter att resurser för detta tillförs, antingen i form av en

skatteväxling eller statsbidrag. Region Västmanland ska anmäla sitt intresse för att med en eller flera kommuner vara försöksregion inom området.

För att utveckla och förändra vården mot en mer jämlik vård är det viktigt att patienterna görs mer delaktiga. Både patienterna och sjukvården har mycket att vinna på att patienters och närståendes engagemang och kunskap bättre tas tillvara. Etablerade tanke- och arbetssätt förändras och leder till en kulturförändring när patienter och närstående blir medskapare i hälso- och sjukvården.

Primärvårdsprogrammet

Regionens primärvårdsprogram ska revideras under 2021 och ett nytt program ska börja gälla från 2022. Primärvårdsprogrammets nya inriktning ska ta utgångspunkt i nära vård och samtidigt minska detaljstyrning och möjliggöra för fler mindre aktörer att verka inom primärvården i Västmanland.

Villkor och ersättningsmodeller ska vara långsiktiga och ta höjd för utvecklingen med mer digital vård. Primärvårdsprogrammet ska möjliggöra för vårdcentralerna att arbeta med tilläggsuppdrag vilket skulle stimulera till förändring och tydliggöra patientens möjlighet att välja den vårdcentral som passar just den, samtidigt som det möjliggör för mindre aktörer att etablera sig.

Äldremottagningar är ett exempel på tilläggsuppdrag som tillämpas i andra regioner med gott resultat och som även införs i Västmanland.

Ett ytterligare område är som behöver utvecklas är barnmorskemottagningar inom primärvården. Kontinuitet och tillgänglighet ska stärkas inom primärvårdens barnmorskemottagningar redan 2021 inom nuvarande program och budget. Nuvarande ordning för barnmorskemottagningarna inom primärvården ska utredas noggrant i samband med framtagning av kommande primärvårdsprogram och en utgångspunkt är att även detta område lämpar sig som tilläggsuppdrag.

Förslag till beslut:

att aktivt verka för att erbjuda ett företagsklimat som främjar etablering av vård och omsorgsföretag

att Region Västmanland ska anmäla sitt intresse för att med en eller flera kommuner vara försöksregion kring ny huvudmannaoorganisation för elevhälsan och ungdomsmottagningarna.

att det i Region Västmanlands handlingsplan för det hälsoinriktade arbetet tillförs ett mätbart mål för en mer hälsosam vikt för barn och unga.

En effektiv verksamhet av god kvalitet

Vården ska fungera

Moderaterna och Kristdemokraterna prioriterar satsningar som leder mot stärkt vårdkvalitet och högre tillgänglighet för patienter och invånare. Alla västmanlänningar har på samma sätt som invånare i andra län rätt till säker vård inom rätt tid.

Vårdköer och väntan gör ingen patient gott och tiderna för vårdgaranti används mer som förväntad väntetid än det tak som det är tänkt. På grund av pandemin har vårdköerna ökat kraftigt. Därför har också staten skjutit till stora summor pengar för att vårdskulden ska kunna arbetas bort.

Som situationen nu är med tanke på pandemin anser vi det vara en stor framgång om regionen innan september 2021 orkar nå upp till de nationella målnivåerna vad gäller vårdgarantin. Vi förutsätter att de statliga pengar som finns avsatta för en prestationsbaserad och förbättrad kö-miljard även kommer Västmanland till del.

Vårdgarantikontoret har varit framgångsrikt med att rensa i vårdköerna och att hjälpa patienterna till snabbare vård. Vi vill att vårdgarantikontoret utnyttjas i större grad och arbetar med samtliga kliniker. Särskilda medel anslås för att vårdgarantikontoret ska få ett större åtagande.

En förutsättning för väl fungerande sjukvård är stabil bemanning. Stora pensionsavgångar förväntas nå sin kulmen 2022. Särskilt fokus behöver läggas på kartläggning av eventuell brist av vissa kompetenser och samtidigt styra om mot bemanning som mer motsvarar behoven inom nära vård. Vi ser gärna ett system som uppmuntrar medarbetare att arbeta något år extra.

Psykiatri i Västmanland brottas med en rad problem. Under många år har psykiatri fått tillskott i form av statsbidrag och extra bidrag från regionstyrelsen. Trots det kvarstår problem med växande köer och bristande tillgänglighet. Att lösa bemanning och minska andelen hyrpersonal i psykiatri är avgörande för att ge befolkningen vård i tid till god kvalitet. Detta gäller såväl vuxen- som barn- och ungdomspsykiatri. Effekterna av införandet av remisskrav för NPF-utredningar vid BUP behöver följas upp.

Vi föreslår att den rättspsykiatriska kliniken utvecklas till ett rättspsykiatriskt centrum. Det bör ske i nära samarbete med Centrum för klinisk forskning och Region Uppsala.

Det är anmärkningsvärt att inte Västmanland har satsat på förlossningsvården och kvinnors hälsa i lika stor utsträckning som resten av landet, vilket är tydligt inte minst vad gäller eftervården. Även kvinnor i Västmanland ska få uppföljning efter förlossningen.

För att öka tillgängligheten inom specialistvården och stärka den ekonomiska styrningen föreslår vi att någon verksamhet inom specialistvården upphandlas.

Vårdens mångbesökare

De mest sjuka äldre är en patientgrupp som är extra viktig att värna om. Äldre som är drabbade av flera olika sjukdomar tillbringar ofta långa, ibland onödigt långa, vistelser på sjukhusen. De är ofta återkommande patienter där återinlägningsgraden är hög.

Den mobila vården liksom ny digital teknik kan bli särskilt betydelsefull för personer med kroniska åkommor och som ofta besöker vården. Med hjälp av digital teknik där patientens symptom och kontrollerade värden kan registreras kan det sedan räcka med att träffa läkaren via telefon eller dator.

Covid-vården har synliggjort styrkor och svagheter i den västmanländska vården. Förmågan att ställa om och ta hand om den akuta situationen är och har varit mycket god. Uppföljning och i synnerhet rehabilitering inom öppenvård har dock stor förbättringspotential. Personer som behandlats och varit sjuka i covid är en ny stor patientgrupp. De har vårdats med hjälp av stora resurser, den sista vägen tillbaka till ett gott liv ska också fungera – för det avsätter vi medel.

Cancervården har under pandemin satts på stora prov, dock ökade inte köerna under första delen av 2020. Samtidigt har människor avstått att vända sig till sjukvården, vilket resulterat i 12 % färre cancerdiagnoser mars-augusti 2020 jämfört med tidigare år. Dessutom sattes screeningprogrammen på paus vilket kommer ta tid att jobba ikapp.

Västmanland har hittills inte lyckats få till ett samarbete utanför sjukvården gällande cancerrehabilitering, för patienter och anhöriga. Vi avsätter medel för att påbörja ett samarbete med föreningsliv och näringsliv liknande "Kraftens hus" i Borås.

Förslag till beslut

att avsätta 1 miljoner kr till vårdgarantikontor respektive år

att upphandla någon del inom specialistvård

att avsätta 2 miljoner kr för covid- och cancerrehabilitering respektive år

att inrätta rättspsykiatriskt centrum i samarbete med Region Uppsala

att snarast redovisa åtgärder för stärkt tillgänglighet inom barnmorskemottagningarna för 2021

Vård på rätt nivå och närmare hemmet

Vård i hela länet handlar i första hand om en väl utbyggd primärvård som svarar mot patienters och befolkningens behov. Men det handlar också om närhet till specialistvård som kan ges på sjukhus eller i vissa fall i hemmet, även till barn.

Länsdelssjukhusen i Köping, Sala och Fagersta är en viktig resurs som vi vill utveckla. Att se till länsdelssjukhusens kompetensområden och utveckla dessa ger inte bara närhet till vård, det gör också sjukhusen mer attraktiva som arbetsplatser och möjligheten att rekrytera och behålla personal förenklas.

Staten satsar stora pengar på att hela landet ska utvecklas mot en mer nära vård. Hittills aviserade pengar är totalt 355 miljoner kronor för 2021-2023. Vi anser att Region Västmanlands beslutade målbild för hälso- och sjukvården 2030 ska vara utgångspunkten i arbetet.

Regionstyrelsen behöver fastställa mätbara mål för att styra den nära vården mot att långsiktigt hantera kommande kostnadsökning med anledning av nytt akutsjukhus samt framtidens förutsättningar att bemanna sjukvården och ökad patientsäkerhet.

355 miljoner kronor borde räcka långt för att investera i såväl arbetsutrustning som arbetsmetoder och kompetensutveckling. Hela eller delar av det riktade statsbidraget borde utformas som prestationsbaserat från regionstyrelsen baserat på fastställda mål. Värt att notera är att statsbidrag som inte nyttjas enligt överenskommelserna med staten ska återbetalas.

I det fortsatta arbetet vill vi att ambulansen och den prehospita vård, liksom sjuktransporterna ska beläggas ytterligare. De fullt utrustade och bemannade ambulanserna behöver avlastas. Dessutom finns behov av att styra efterfrågan på ambulans till alternativ som är mer lämpade för behovet. Som några exempel skulle det kunna ske genom att utöka uppdraget för sjuktransporter eller genom att investera i en sk lättambulans eller genom uppstart av psykiatriambulans.

Avgift införs med undantag för akuta blåljustransporter, för att styra mot enklare patienttransporter. Allt detta bör dock beläggas i en särskild utredning, gärna i samråd med Region Uppsala och Region Sörmland för att hitta fungerande exempel.

Förslag till beslut:

att utreda hur den mobila familjeläkaren ytterligare kan bistå psykiatriens patienter

att väl fungerande samordnade insatser utanför sjukhusen för de mest sjuka äldre ska öka

att utreda hur ambulans och sjuktransporter bättre kan motsvara behoven

att statsbidrag för nära vård ska vara prestationsbaserat från regionstyrelsen till regionens verksamheter

Omställning för att klara hållbarhet och framtidens vård

Region Västmanlands fastighetsbestånd är i skriande behov av förnyring. Många av husen och lokalerna är över 40 år. Samtidigt påverkar ny teknik och nya läkemedel vårdens processer och därmed lokalbehovet i allt större utsträckning.

Region Västmanland har med anledning av byggnation av de nya sjukhusbyggnaderna i Sala, Västerås och Köping goda möjligheter att förändra processer och ta det digitala kliv som är nödvändiga för att klara framtidens bemanning och tillgång till sjukvård. I samband med byggnationer liksom rivning ska regionen också ställa om till en än mer klimatsmart verksamhet.

Inför byggnation av akutsjukhuset i Västerås bör lokalbehovet noga prövas mot att istället utnyttja digital teknik och vårdbesök på annan plats än på sjukhuset. Det är bra att det ska beslutas om en fastighetsutvecklingsplan vilket vi har efterlyst för att få en mer komplett bild av investeringsbehovet. Prioriteringar kommer bli nödvändiga.

En handlingsplan för digitalisering har antagits av Regionstyrelsen. Moderaterna och Kristdemokraterna anser att arbetet ska kompletteras med mätetal som visar hur nya arbetsprocesser och IT-system påverkar ekonomi samt behovet av bemanning.

Alldeles för ofta leder nya IT-lösningar till att vårdens personal snarare får ett merarbete och mer komplicerade arbetsmoment än en förenkling. Hur uppdatering av IT-system och införande av nya lösningar ska gå till behöver struktureras bättre för att redan hårt belastad personal inte ska få en ännu svårare situation. Därutöver behöver investeringar prövas mer noggrant utifrån ett ekonomiskt perspektiv. Ett exempel är självbetjäningsterminalerna vid sjukhusens entréer som skulle vara kostnadsneutrala, men som snarare gett upphov till ökade kostnader.

Cosmic är journalsystemet som används inom Region Västmanland liksom flera andra regioner. Utvecklingen av journalsystemet beräknas kosta många miljoner kronor framöver. För att hålla nere driftkostnader, för effektivt utnyttjande av bristkompetenser och för att på ett bättre sätt sprida väl fungerande exempel behöver samarbete mellan landets Cosmic-användare stärkas. Nu gäller att ta till vara på erfarenheter med anledning av covid.

Det har pågått arbete för att införa vårdnära service för att avlasta vårdpersonalen. Införandet ska vara kostnadsneutralt för sjukvården. Vi vill att den modell Region Västmanland valt för vårdnära service ska utvärderas.

Det är inte bara digitaliseringen som ger nya perspektiv och förutsättningar för framtidens vård. Forskning, nya läkemedel och behandlingsmetoder skapar också förutsättningar för vården att behandla fler diagnoser. Men det kräver också hälsoekonomiska avväganden och underlag för att ge vägledning till beslut.

Andelen kortsiktiga överenskommelser med staten ökar. Därutöver finns det projektmedel att söka via exempelvis EU och Vinnova.

Pengar ska trots sin kortsiktighet användas på ett hållbart sätt och ge långsiktiga positiva effekter för såväl vårdens resultat, som ekonomi, människor och miljö. Uppföljning och implementering av nya arbetssätt, liksom utfasning av äldre metoder behöver stärkas. Positiva ekonomiska effekter av forskning ska tydliggöras. Samarbete med näringsliv och andra aktörer gällande innovationer ska öka.

Då forskning, innovation, samverkan och uppföljning är naturliga delar i de statliga överenskommelserna föreslår vi att under planperioden avsätta 5 mkr per år för sådant arbete kopplat till områdena i de statliga överenskommelserna.

Förslag till beslut:

att förnya och arbetsmiljösäkra processen för införande av ny digital teknik.

att Region Västmanland utreder och kartlägger kostnader och konsekvenser för införande av Cosmic för samtliga kommuner i länet.

att Region Västmanland ska vara innovativa och öppna för nya digitala vårdtjänster, identifiera behov där andra har lösningar.

att stärka samarbetet med andra regioner gällande upphandling, drift och support inom IT.

att upphandla en verksamhet inom öppna specialistvården.

Att avsätta 5 miljoner kronor per år från statsbidrag till samverkan, innovation, forskning och uppföljning.

Att andelen medarbetare som har delat uppdrag vid universitet/ högskola ska öka.

att opartisk uppföljning av införande av VNS och samlad service genomförs utifrån ekonomi, kvalitet och arbetsmiljö.

Våra bolag och gemensamma verksamheter

Folktandvården Västmanland AB (FTV) är ett av regionen helägt bolag som bedriver allmäntandvård och sjukhustandvård i länets samtliga kommuner. Det förebyggande arbetet med en god munhälsa är, och blir, en allt viktigare del i FTV:s arbete. Det syns i det arbete som riktas mot förskoleklass, skola och äldreomsorg, vilket skapar goda förutsättningar för fler att se värdet av en god munhälsa. Bemanning av i synnerhet tandhygienister är ett av bolagets största problem. Vi vill påbörja arbete med att flytta in specialisttandvården i Folktandvården AB.

Svealandstrafiken AB är ett samägt bussbolag för kollektivtrafik i Örebro och Västmanlands län. Kost och ambulansverksamheten finns i samarbeten med andra län inom Mälardalen. Moderaterna och

Kristdemokraterna är positiva till samarbeten över länsgränser, och ser det som en nödvändighet för att få så mycket verksamhet som möjligt för skattebetalarnas pengar. Samägande och gemensamma verksamheter ställer dock särskilda krav på ledning och styrning.

Istället för en intraprenad för regionens vårdcentraler borde ett helägt bolag ha skapats. För att ges mer frihet att konkurrera på lika villkor som marknaden anser vi att bolagen liksom intraprenaden ska ges större frihet till att göra egna upphandlingar, så länge gemensam struktur för till exempel IT upprätthålls.

Kostverksamheten har i uppdrag att tillaga och leverera patientmat. Kostverksamheten hade några goda år av uppmärksamhet och vunna priser. Det är ett gott betyg på verksamheten och som gjort att vårt koncept ses som ett föredöme för flera andra regioner. Dock finns ett alldeles för stort ekonomiskt underskott. Vi har ifrågasatt införandet av Fleximat som gjorts utan ordentligt underlag och konsekvensbeskrivningar. Det är oroande att patienternas nöjdhet med maten minskat. Måltiden är en viktig del av en sjukhusvistelse.

Förslag till beslut:

att bolagen och intraprenaden ska ges större frihet till att göra egna upphandlingar

att utvärdera de ekonomiska- och verksamhetsmässiga effekterna av bildandet av det gemensamma bolaget Svealandstrafiken AB

Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare

Pandemin har under 2020 varit en stor utmaning för hälso- och sjukvården. Det är beundransvärt att verksamheterna lyckades kraftsamla och svara upp på det sätt som gjordes. Än är pandemin inte över och effekterna av den kommer att påverka regionen under hela planperioden.

Personal och uppdragstagare

Särskilda medel avsätts i för kompetensutveckling, innovation, forskning och hälsofrämjande insatser i syfte att skapa bra förutsättningar för personal i regionen att utvecklas.

Särskilda stödprogram lanseras för att stödja och utveckla chefsrollerna i regionen. Utan väl fungerande chefer kommer regionen inte klara av att utveckla verksamheten vare sig vad gäller ekonomi eller förbättrad arbetsmiljö.

Det pågår ett omfattande arbete med att utveckla lönomodellerna i regionen. Vår grundinställning är att personal med hög kompetens som arbetat många år i regionen ska premieras för sin lojalitet, och kompetens samt uppmuntras till att fortsätta arbeta hos regionen.

Vid vidareutbildning och eller utökat arbete ska det synas i lönekuvertet.

Sjuktagen i regionen är för höga. De varierar stort mellan olika verksamheter. Vissa verksamheter har under flera år haft sjuktag på över 10 %. En djupare analys om sjukfrånvaron behöver göras utifrån vad som är arbetsrelaterad sjukfrånvaro och vad som inte är det. Målet är att sjukfrånvaron inte ska överstiga rikssnittet, 5,9%.

Utveckla arbetsplatserna

En arbetsplats som inte utvecklas och prövar nya vägar når aldrig framgång eller är intressant att söka sig till. Det är därför viktigt att ett organiserat utvecklingsarbete hela tiden pågår. Det kan vara att implementera nya arbetssätt, tillämpa nya forskningsresultat, ge anställda och uppdragstagare möjligheter att pröva nya lösningar. Nya driftformer är ett sätt som visat sig vara framgångsrikt. Vi ser därför att regionen öppnar upp för att fler verksamheter ges möjlighet att drivas i bolagsform, intraprenad eller varför inte i form av Non-profit. Eftersom länet inte utmärker sig vad gäller kvinnors företagande, snarare tvärt om, och regionen har många kvinnor anställda i olika roller så kan det kan även vara ett sätt att nå målet att öka andelen kvinnliga företagare.

Hyrpersonal

Beroendet av hyrpersonal är ett problem om det är för stort och som påverkar arbetsmiljön i vissa fall negativt. I en del fall kan det dock vara en önskvärd lösning om det rör som om tillfälliga insatser för att lösa ett akut problem. Målet ska vara att regionens behov av hyrpersonal inte får överstiga två procent av de egna personalkostnaderna. Det är med en viss tillfredsställelse som vi kan konstatera att helgtjänster inrättats på vårt initiativ som ett sätt att vända utvecklingen och minska behovet av hyrpersonal.

Lärosäten

Region Västmanland ska arbeta tillsammans med Mälardalens Högskola och andra lärosäten för att påverka utbildningen efter sjukvårdens behov, både till omfattning och dimensionering av utbildningstider och introduktion måste brytas. De som utbildar sig till sjuksköterska ska snabbt kunna börja arbeta i vården. Arbetsuppgifter och ansvar för utformas utifrån erfarenhet.

Trygga arbetsplatser

Hot och våld ska inte förekomma på regionens arbetsplatser. I en tidigare publicerad revisionsrapport redovisas att 50% av de som svarade på undersökningen att de utsatts för hot i sin yrkesutövning mer än en gång de senaste 24 månaderna. Mörkertalet får dock anses vara stort. Hot och våld ska inte förekomma och det ska råda nolltolerans mot hot och våld. Vi utvecklar vår syn på problemet ytterligare i det nya målområdet "En tryggare och säkrare region".

Minskad administration

Regionen har ett omfattande arbete med att tillskapa många styrdokument i form av planer, strategier och program. En allt för omfattande administration påverkar såväl arbetsmiljön negativt som produktiviteten negativt. Moderaterna och Kristdemokraterna anser att ett strukturerat arbete med att minska de administrativa pålagorna på regionens verksamheter ska inledas under 2021 i form av ett antibyråkratiseringsråd.

Den mångfald av strategier, program och planer leder till sämre förutsättningar för ett gott och tydligt ledarskap, vilket skapar en stor frustration bland chefer. Dessutom blir det svårare att nå uppsatta mål.

Det är nödvändigt att från politisk nivå tydligare prioritera bland beslutade strategier.

Förslag till beslut:

Att regionen ska utreda hur stor andel av sjukfrånvaron som kan härledas till arbetsmiljön

Att målet för regionen som helhet ska vara ett sjuktal som understiger 5,9%.

Att kostnaderna för inhyrd personal inte får överstiga 2% av de egna personalkostnaderna och att regionen ska vara "oberoende" enligt av hyrpersonal senast vid utgången av 2021

Att regionen ska göra en genomlysning av administrativa krav och regler i syfte att minska den administrativa bördan för verksamheterna

Att ett antibyråkratiseringsråd skapas i syfte att minska administration och regelkrångel för personalen

En tryggare och säkrare region

Stärkt beredskap och ökad robusthet

På kort tid har Västmanland gått igenom två materielkriser. Leverantörsbytet av förbrukningsartiklar i oktober 2019 samt Coronapandemin har båda försatt Region Västmanland i en situation där förbrukningsvaror varit en bristvara. Leverantörsbytet resulterade i att 180 operationer ställdes in och under Corona pandemin har att tusentals läkarbesök, behandlingar och operationer skjutits upp. Båda dessa händelser har visat att regionens omsättningslager varit otillräckliga. Nationellt pågår en utredning kring hur sjukvårdens beredskap ska stärkas i sin helhet och ska presenteras under 2021. Mycket tyder på att nationella beredskapslager och mer omfattande krav kring lagerhållning kommer att införas.

Men det går inte att vänta. Västmanland har genomgått för många och för omfattande materielkriser därför nu krävs agerande. Regionen måste skapa större omsättningslager i syfte att hantera framtida kriser. Detta arbete kan med fördel ske tillsammans med Västmanlands kommuner.

När det kommer till nationella beredskapslager är det viktigt att Region Västmanland visar framfötterna och lyfter fram att Västmanland ligger mycket bra till geografiskt och har lämplig infrastruktur för att vara platsen för ett eller flera centrallager av läkemedel och/ eller sjukvårdsmateriel.

Utöver materielförsörjningen har regionen många andra utmaningar inom området att hantera.

IT-säkerhet

Digitalisering har kommit att bli ett nyckelord och en tydlig strategisk inriktning inom alla sektorer av samhället, detta kräver dock ett systematiskt och omfattande informationssäkerhetsarbete. Oavsett hur bra IT- system regionen har leder en bristande säkerhetskultur till att både system och människors integritet riskeras.

Tyvärr klassas regionens säkerhetskultur inom området som bristfällig enligt regionens egen informationssäkerhetsberättelse. Regionens IT säkerhet måste stärkas och fokus framöver ligga både på att stärka system och regionens säkerhetskultur.

Brandskydd

Vid uppföljning av regionens interna kontroll framkommer det att mycket arbete kvarstår att göra inom brandskydd då mindre än hälften av verksamheterna fullt ut lever upp till aktuella lagkrav och övergripande riktlinjer. Regionen ska genom den interna kontrollen följa utvecklingen kring brandskydd och under 2021 ska regionens verksamheter uppfylla både lagkrav och riktlinjer för brandskydd.

Hot och våld mot personal och medarbetare

Vårdens medarbetare utsätts i allt för stor utsträckning för verbala påhopp, hot, hot om våld och våld. Enligt en revisionsrapport från 2018 framkom att drygt 50 procent av vårdens medarbetare blivit utsatta för hot i sin yrkesutövning mer än en gång under de senaste 24 månaderna.

Under pandemin har antalet händelser med hot och våld mot vårdpersonal minskat, detta kan till förklaras med färre besökare på sjukhuset och besöksförbud som införts.

I takt med att samhället förändras med ökad gängkriminalitet ökar också risken för en större andel högriskpatienter inom Västmanlands sjukvård. Vårdens personal ska skyddas mot hot och våld i sin yrkesutövning.

En bra trygghetsskapande åtgärd som pågår är att tillträdesskyddet stärks på regionens vårdcentraler genom ombyggnationer. Detta medför dock ökade kostnader. Hot och våld ska aldrig accepteras och regionen ska vara pådrivande nationellt för mer ändamålsenlig lagstiftning och ska regionalt arbeta för en tryggare arbetsmiljö. Finns behov ska väktarbemanningen stärkas.

Busschaufförer är en personalkategori som ofta utsätts för hot och våld och under pandemin har deras utsatthet för smittspridning uppmärksamats. Vi avsätter medel för att vid behov säkra upp deras arbetsmiljö med till exempel plexiglas vid förarhytten eller fler kontrollanter.

Tryggheten i Västmanland

Institutet för kvalitetsindikatorer har på uppdrag av länsstyrelsen och Region Västmanland undersökt hur västmanlänningarna upplever att det är att leva och bo i Västmanland. I undersökningen uppger 42 % av västmanlänningarna att de någon gång har oroat sig för att utsättas för våld eller hot om våld under den senaste 12 månadsperioden.

22 % har under de senaste tolv månaderna ofta eller ibland oroat sig för att utsättas våld eller hot om våld. Kvinnor uppger oftare att de oroas än män. Den åldersgrupp som känner störst oro för att själv bli utsatt för våld eller hot om våld är 25-34 åringar.

Otryggheten påverkar vilka aktiviteter som västmanlänningarna avstår från att göra, tex har cirka var fjärde kvinna avstått från att gå en promenad eller löpträna och 10 % av befolkningen avstått från att åka buss eller tåg för att det känns otryggt.

Genom Liv och Hälsa Ung 2020 kan regionen följa hur unga upplever tryggheten i sitt bostadsområde, undersökningen visar att enbart 1/3 av unga tjejer och 2/3 av unga killar alltid känner sig trygga utomhus i sitt bostadsområde på kvällen och natten. Det är fler uppger att det alltid känner sig trygga dagtid i sitt bostadsområde men även inom det området har det skett en påtaglig försämring jämfört med tidigare Liv och Hälsa Ung-undersökningar.

Att kunna känna sig trygg i sitt hem och bostadsområde är viktigt i många avseenden. Det är i grunden en frihetsfråga men påverkar även hälsan. Det påverkar möjligheten till ett socialt liv utanför hemmet och möjligheter för avkoppling i form av motion på fritiden.

Att våga resa kollektivt

Tryggheten på hållplatser, vid stationsområden och ombord på länets bussar och tåg är viktig. Otryggheten påverkar människors resande och val av färdmedel. Statistiken visar att alltför många resenärer känner sig otrygga när de reser ensamma i kollektivtrafiken under kvällar och nätter. Särskilt utmärkande är att kvinnor känner sig mer otrygga än män. Otrygga miljöer eller kriminalitet får inte vara en avgörande fråga kring valet av resa. Personer som betar sig olämpligt ska kunna avvisas och ordningsvakter tillkallas vid behov. Vi vill se mer kameraövervakning av stationsområden och hållplatser.

Samverkan måste ske med fastighetsägare och kommuner för att utkräva tryggare miljöer i anslutning till stationer och hållplatser, exempelvis avseende belysning, god sikt och snöröjning. Vi vill också se ett försök med flexibla nattstopp i busstrafiken.

Sjuk- och tandvård för utsatta

Hedersrelaterat våld, våldsamma relationer, mobbing och förtryck kan upptäckas och därmed motverkas i samband med besök i Region Västmanlands verksamheter. Kompetensen ska vara hög hos medarbetarna och det ska finnas goda möjligheter att hjälpa den som är utsatt. Invånare ska kunna lita på att de får stöd och behandling på ett tryggt och säkert sätt. Regionens chefer ska ha gott stöd för att utifrån arbetsgivarens perspektiv hjälpa medarbetare som lever under förtryck.

Sedan tidigare har en regionfullmäktige bifallit en motion om program för arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck med motivationen att detta arbete på sikt ska stärkas inom det övergripande arbetet på området social hållbarhet.

Med tanke på pandemins konsekvenser kring ökat våld i hemmen och allvaret i frågan vill vi uppmärksamma regionens arbete och rutiner. Det ska vara enkelt för regionens medarbetare att hitta relevanta instruktioner och övergripande rutiner.

Konsekvenser för näringslivet

Västmanlands näringsliv påverkas negativt av den växande otryggheten. Enligt Svenskt Näringsliv har sex av tio företag utsatts för brott under de senaste två åren. Vanligt förekommande är stöld, skadegörelse och inbrott som är kostsamma för många företag samtidigt som de tvingas lägga större resurser på brottspreventiva åtgärder. Detta hämmar företagets tillväxt- och utvecklingsmöjligheter och leder på sikt till en lägre sysselsättningsgrad. Samtidigt är jobb och företagande viktiga delar för att minska brottsligheten. Genom att fler kommer i arbete minskar utanförskapet och färre hamnar i kriminalitet.

Regionen har genom det regionala utvecklingsansvaret för att stärka tryggheten i Västmanland. Regionen ska följa utvecklingen gällande till exempel trygga nattstopp och utökad kameraövervakning inom kollektivtrafiken för att öka tryggheten i Västmanland.

Regionen ska vara ett stöd för det kommunala trygghetsarbetet och vara pådrivande mot riksdag och regering i syfte att få till fler trygghetsskapande åtgärder och en mer ändamålsenlig lagstiftning.

En del i att minska otryggheten och den organiserade brottsligheten är att finna metoder och behandlingar som minskar bruket av narkotika. Regionen ska i det arbetet använda metoder och behandlingar som har bevisad effekt.

Förslag till beslut:

Att 51 miljoner avsätts i budget under planperioden för att öka regionens beredskap, för trygghetsskapande åtgärder samt för att minska förekomsten av hot och våld inne på sjukhusområdet

Att region Västmanland aktivt arbetar för en mer ändamålsenlig lagstiftning kring hot och våld mot vårdpersonal

Att undersöka möjlighet att kollektivtrafiken i Västmanland förses med övervakningskameror i brottsförebyggande och trygghetsskapande syfte.

Att åtgärder vidtas för att till exempel säkra busschaufförernas arbetsmiljö

Att Region Västmanland tar initiativ till ett projekt för en större samordning och gemensam lagerhållning av hälso- och sjukvårdsmateriel samt vid behov läkemedel tillsammans med länets kommuner.

Att 2021 ska regionens verksamheter uppfylla både lagkrav och riktlinjer för brandskydd och IT-säkerhet

Att införa flexibla nattstopp

En stark och uthållig ekonomi

Under målområde "En stark och uthållig ekonomi" redovisar vi de ekonomiska effekterna av de förslag som vi i större eller mindre utsträckning presenterar i övriga delar. Indikatormålen är ej behandlade.

Pandemin har negativt påverkat alla delar av samhället och regionens verksamheter. Effekterna har även negativ inverkan på de kommande åren vilket naturligtvis påverkar prioriteringar och lösningar i den budget och plan som Moderaterna och Kristdemokraterna redovisar för åren 2021 - 2023.

SKR menar i sin prognos (oktober 2020) att de närmaste åren kommer skatteunderlagsutveckling vara lägre och arbetslösheten högre. Lågkonjunkturen förväntas pågå hela planperioden (2023). Ett ihållande lågt resursutnyttjande i den svenska ekonomin antas således följa på den djupa konjunkturedgången under 2020.

Kostnadsutvecklingen inom regionsektorn måste bromsas för att få en ekonomi i balans. Behovet av effektiviseringar är nödvändiga. Högre investeringsnivåer innebär behov av extern finansiering eller ianspråktagande av egna medel. Särskilda utmaningar är det uppdämda vårdbehovet och osäkerhet vad gäller kollektivtrafikens stora underskott till följd av pandemin.

Moderaterna och Kristdemokraterna konstaterar att de ekonomiska utmaningarna för regionen är många även om staten på grund av effekterna av pandemin har stöttat sektorn och regionen med extra statsbidrag.

Regionen förlorar 200 miljoner kronor på förändringarna av utjämningssystemet och riskerar även att bli förlorare i förändringar av andra statsbidragssystem som är under omförhandling. En allt äldre befolkning och nya bättre läkemedel, ny teknik och nya behandlingsmetoder innebär utmaningar såväl vad gäller ekonomi som kompetensutveckling.

Samtidigt kan konstateras att regionen visar ett starkt positivt resultat i tidigare bokslut och i den senaste prognosen. Kostnadsutvecklingen är fortfarande för hög för att vara långsiktigt hållbar. Sjuktagen ett "normalår" är fortfarande höga. Vårdköerna har ökat under pandemin. Behovet av hyrpersonal är för stort även om utvecklingen är positiv i den mening att beroendet minskar.

Underskottet i Hälso- och sjukvårdsförvaltningen närmar sig 400 mkr och det finns prognoser som visar på underskott i kärnverksamheten på 500 mkr inom några år.

Regionens verksamheter måste bli effektivare. Det är ingen omöjlig uppgift. I en nordisk jämförelse visar det sig att Sverige har lägst produktivitet jämfört med våra grannländer.

Nya studier visar att i ett nationellt perspektiv sjunker produktiviteten. För hälso- och sjukvården i Västmanland ser vi inte motsvarande utveckling även om produktiviteten är relativt låg.

Skatter och intäkter

Prognosen visar på en fortsatt ökning av skatteintäkterna. Införandebidraget minskar från 2021 till 231 mkr till 0 kr 2023. Värt att notera att regionen under 2021 och 2022 erhåller särskilda statsbidrag i stor omfattning vilket redovisas under regionstyrelsens anslag för oförutsett.

	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
<i>Belopp i miljoner kronor</i>				
Skatteintäkter	6 643	6 677	6 843	7 098
Slutavräkning 2020	-21	-54	0	0
Inkomstutjämningsbidrag	1 138	1 155	1 191	1 238
Kostnadsutjämningsbidrag	29	33	34	40
Regleringsavgift	-66	189	145	45
Införandebidrag	231	121	28	0
Välfärdsmiljarder	19	0	0	0
Statsbidrag för läkemedelsförmånen	843	895	941	990
Summa skatter och statsbidrag	8 817	9 016	9 182	9 410

Moderaterna och Kristdemokraterna prioriterar att regionen lever upp till målet "God Ekonomisk Hushållning. Det definieras som att regionens resultat ska motsvara 2 procent av skatter och generella statsbidrag över en konjunkturcykel. Det innebär att det samlade resultatet budget och planperioden, 2021–2023, ska vara 552 miljoner kronor.

Förslag till beslut

att skattesatsen fastställs till 10:88

att resultatmålen fastställs till 180 mkr 2021, 184 mkr 2022 och 188 mkr 2023.

Avgifter

Moderaterna och Kristdemokraterna har tidigare i olika sammanhang föreslagit förändrade avgiftssystem med nya och i några fall högre avgifter. Enligt vår mening bör avgifter för sena avbokningar, avgift för färdigbehandling av ambulanssjukvården och jouravgift akuten införas eller räknas upp. Översynen av avgifter ska omfatta all verksamhet. Sammantaget är det vår bedömning att översynen ska generera ökade intäkter med minst 28 miljoner kronor.

Förslag till beslut

att översyn och förändringar av avgiftssystemet inleds med inriktning att intäkterna ökar med 14 mkr 2021 och med 28 mkr 2022 och 2023 jämfört med nuvarande utfall.

Ekonomiska ramar

Vi är inte beredda att instämma i förslaget vad gäller ramar för verksamheterna.

Beträffande verksamhetsåren 2021 och 2022 har verksamheterna sedan tidigare ett beslutat effektiviseringskrav inom ramen för det så kallade EIB-arbetet (Ekonomi i Balans). Den uppgiften kvarstår. Vi konstaterar för Hälso- och Sjukvårdsförvaltningens del återstår att redovisa måluppfyllelse vad gäller kostnadsreduceringarna enligt EIB för 2019 och 2020.

Regionens politiska ledning har valt att ålägga verksamheterna ett effektiviseringskrav 2023 motsvarande en reduktion av uppräkningsgraden med LPIK från 2,6% till 2,1%. Det motsvarar ett effektiviseringskrav motsvarande 0,5 procentenheter.

Moderaterna och Kristdemokraterna anser att Hälso- och sjukvårdsförvaltningen ska undantas och räknar upp ramen för 2023 enligt LPIK (2,6%) vilket ger förvaltningen en total anslagsram om 8 035,1 mkr.

Beträffande Regionkontoret så kan vi konstatera att verksamheten årligen redovisar överskott i förhållande till budget. Moderaterna och Kristdemokraterna har dessutom under en följd av år ifrågasatt den administrativa överbyggnad som regionen håller sig med och på det sätt som verksamheten styrs.

Vi anser att lämpliga åtgärder för att minska administrationen och därmed nå målet – en effektiv organisation - är att införa anställningsstopp för administrativa tjänster, reducera antalet planer, program och strategier, införa en sammanträdesfri dag i veckan, se över och minska alla krav på rapportering som ligger på verksamheterna. Regionen har även mycket att vinna på att i större utsträckning samarbeta med andra regioner såsom lönehantering, fakturering och IT-service.

Vi anser att ramen för Regionkontoret ska minskas med 23 mkr för 2021, 2022 och 2023 Eftersom det redan i förvaltningens förslag ligger ett effektiviseringskrav på 1,1 mkr till följd av reducerad uppskrivning LPIK för 2023 blir utfallet i vår budget och plan för Regionkontorets ramar blir 195,9 mkr 2021, 199,5 mkr 2022 och 205,2 mkr 2023.

Beträffande övriga förvaltningar så instämmer vi i effektiviseringskravet om 0,5 procentenheter.

Förslag till beslut:

att anställningsstopp införs för administrativa tjänster

att åtgärder vidtas för att strukturera upp och minska antalet styrande dokument

Tabell ramar

Ramar				
<i>Regionersättning i miljoner kronor</i>	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Hälso- och sjukvårds förvaltningen	7 403,8	7 594,0	7 769,5	8 035,1
<i>varav Vårdval</i>	1 195,6	1 228,3	1 250,7	1 290,2
Fastighet och service	29,3	29,3	29,4	29,5
Regionkontoret	221,0	195,9	199,5	205,2
Förvaltningen för digitaliseringsstöd	4,3	0,0	0,0	0,0
Regionala utvecklingsförvaltningen	164,9	153,0	155,4	158,6
<i>varav Kultur och folkbildningsnämnden</i>	89,5	89,7	91,4	93,3
Kollektivtrafiknämnd	324,1	324,6	331,4	338,4
Politisk verksamhet och patientnämndens kansli				
Patientnämnden inkl kansli	5,8	5,9	6,0	6,1
Förtroendevalda och bidrag till politiska partier	36,6	37,2	38,1	38,8
Revisionen	5,2	5,3	5,4	5,5
Summa fördelat till verksamheter	8 194,8	8 345,1	8 534,6	8 817,3
Anslaget till regionstyrelsens förfogande	411,3	792,0	602,6	373,8
SUMMA VERKSAMHET	8 606,1	9 137,1	9 137,2	9 191,1
Gemensamma kostnader och intäkter	-19,7	-308,7	-154,6	-38,8
SUMMA DRIFTBUDGET (nettokostnader)	8 586,5	8 828,5	8 982,5	9 152,3

Effektiviseringar och besparingar

Effektivisering och besparingar är enligt vår mening även något som bör gälla den politiska nivån i region. Vi har tidigare lagt flera förslag som innebär en smalare politisk organisation än vad som idag är fallet. Det har varit förslag som att minska antalet mandat i regionfullmäktige, delegationer och utskott. Eftersom förhandlingar inom kort inleds om ny förtroendemannaorganisation med anledning av det första valet 2022 redovisar vi inga förslag i den delen även om våra partiers uppfattningar kvarstår.

Under en följd av år har diskussioner förts om nivåstrukturering mellan verksamheter i samverkansregionen. I avtalen mellan köparregioner och universitetssjukhusen i Uppsala och Örebro redovisas att universitetssjukhusen i viss omfattning har uppgift lägga ut och ta hjälp av

länssjuksjukhusen i respektive regionen vad gäller delar av deras verksamhet. Utfallet av de båda fallen är blygsamt. Vi anser att det finns en stor potential för Västmanlands sjukhus specialistkliniker att i större utsträckning än idag erbjuda att utföra vård åt andra regioner än vad som idag sker.

Diskussioner förs inom Hälso- och sjukvårdsförvaltningen om att i intraprenadform starta en elektiv klinik i Köping och därmed öka nyttjandegraden av de operationslokaler och den utrustning som finns vid Köpings sjukhus.

Nyttjandegraden av vår sjukvård kan öka. Redan nu finns avtal vad gäller urologi med en region. Vi ser det även som en möjlighet att stärka regionens varumärke och bli en mer attraktiv arbetsgivare för kompetent personal. I vår budget redovisar vi 10 mkr 2021 mkr, 15 mkr 2022 och 15 mkr 2023 i form av ökade intäkter för såld vård vid Västmanlands sjukhus. Förslaget läggs med beaktande om att möjligheterna med anledning av pandemin i närtid är något begränsade.

Anslaget till regionstyrelsens förfogande

De medel som reserveras under anslagen Omställning och kompetensutveckling samt personalpolitiska medel är statsbidrag. Vi konstaterar att avsatta medel inte till fullo förbrukats under senare år varför anslagsramen för Omställning och kompetensutveckling reduceras med 5 mkr respektive år. Vi noterar även att 8 mkr fördes över i ram 2020.

Vi reserverar inte några specifika medel avseende Tillnyktringsenheten och Lågtröskelmottagning under planperioden.

Vi motsatte oss att regionen skulle ansöka att vara garant för Scenkonstbiennalen. På grund av pandemin finns behov av att tänka och ställa om. Dessutom är överenskommelsen att scenkonstbiennalen även ska finansieras med hjälp av externa medel, varför anslaget för Scenkonstbiennalen 2021 reduceras med 1 mkr.

”Extra IVA-platser” (5 st) är en konsekvens av erfarenheterna av covidvården. Slutsatsen är att onödigt stora delar av sjukhuset var tvunget att stängas ner eftersom det inte fanns tillräckligt många ordinarie IVA-platser för covidvård vilket gick ut över planerad verksamhet. Vi instämmer i behovet av att inrätta extraplatserna och konstaterar att det i styrets förslag saknas finansiering för inrättade platser för åren 2022 och 2023. Vi anslår för detta ändamål 15 mkr 2021, 10 mkr 2022 och 10 mkr 2023.

Beträffande anslagsposterna Hållbarhetsprogram/bredbandsstrateg 3 mkr 2021 och 2 mkr 2022 samt Forsknings och forsknings- och innovationsstrategi 5 mkr 2021, 10 mkr 2022 och 10 mkr 2023 ställer vi oss mycket undrande över anslagets storlek och innehåll.

I det läge som regionen står inför är vi inte beredda att tillstyrka utökningarna eftersom information och beskrivning saknas vad gäller t. ex forsknings- och innovationsstrategins ekonomiska konsekvenser. Vi är för övrigt inte beredda att ställa oss bakom förslaget till strategi vid regionstyrelsens sammanträde i september. Att administration och framtagande av olika dokument kostar pengar blir uppenbart och redovisas under anslagsposten.

Hållbarhetsprogram/bredbandsstrateg - en administrativ tjänst vid regionkontoret drar en uppskattad kostnad av 1,0 mkr. Om den uppgiften är korrekt så innebär det att 2,0 mkr läggs på programarbete för hållbarhet 2021 och 1 mkr 2022. Vad gäller bredbandsstrategen så har Länsstyrelsen en stor uppgift inom detta område.

Vi anslår 1 miljon kronor per år för miljöarbete. För stärkt social hållbarhet finns medel inom det nya området ”En tryggare och säkrare region.”

Vi saknar redovisning över hur arbetet fördelas mellan regionens bredbandsstrateg och länsstyrelsens uppgifter. Utökningarna under de båda anslagsposterna sker på mycket lösa grunder och är enligt vår mening en felaktig prioritering samtidigt som det ligger effektiviseringskrav på alla verksamheter. Dessutom disponerar Regionkontoret anslag för projektmedel.

I vår budget redovisar vi ett nytt anslag, Forskning, samverkan, innovation och uppföljning till vilket vi anslår 5 mkr respektive år. Det finns behov av att i större utsträckning följa upp effekter av forskning. Dessutom behöver arbetet gällande innovationer på området hälsoteknik stärkas.

I förvaltningens förslag fanns ett anslag till Ambulansflyg som först redovisades till 5 mkr per år som senare ändrades till 2 mkr per år. I styrets budgetförslag avsätts inga medel för att täcka ökade kostnader för Svenskt ambulansflyg och det faktum att stora investeringar nu görs i nya plan, anställning och utbildning av piloter samt att Svenskt ambulansflyg även startar ett eget flygbolag. Vi reserverar inga extra medel under anslaget men markerar att det kan bli aktuellt att regionen på grund av Svenskt ambulansflygs agerande kan komma att vara tvungen att svara för regionens del av ett eventuellt kommande underskott i verksamheten.

Moderaterna och Kristdemokraterna avsätter extra medel för stärka arbetet med rehabilitering med anledning att det finns brister vad gäller rehabilitering efter covidvård samt cancerbehandlingar. Patienter som drabbats av Covid-19 visar sig i flera fall vara i behov av långvarig rehabilitering. Fem mkr avsätts per år under planperioden för detta ändamål.

Moderaterna och Kristdemokraterna har varje år avsatt extramedel för särskilda kö-satsningar för att arbeta bort vårdköerna. För 2021 finns extra statsbidrag avsatta, 106,7 mkr, utöver det som tidigare benämndes kö-miljarden, 80 mkr. Vår slutsats är att de nämnda anslagen mer än väl täcker de extrakostnader 2021 som Hälso- och sjukvårdsförvaltningen behöver för att arbeta bort vårdskulden på grund av pandemin och påbörja arbetet med att beta av tidigare kö.

För 2022 finns ytterligare 106,7 mkr för att minska vårdskulden/uppdämt vårdbehov. I styrets förslag avsätt 25 mkr 2022 av möjliga 80 miljoner kronor ur "kömiljarden". Det anser vi vara i underkant och anslår därför 55 mkr. För 2023 har styret inga medel avsatta ur "kö-miljarden". Det verkar som om styret anser att då är all vårdkö bortarbetad. Vi delar inte den uppfattningen utan anslår 30 mkr för detta ändamål 2023.

Ledningen för Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har ställt i utsikt att konsekvenserna av att planerade operationer, behandlingar, undersökningar och provtagningar ska vara avklarade inom ett år. Det är en bra målsättning som vi naturligtvis står bakom. Våra förslag bygger på att det redan innan pandemin fanns en vårdkö omfattande 1000-tals västmanlänningar. Vårt mål är en kö-fri vårdregion.

En effekt av vårt förslag att inrätta ett sjätte målområde kallad "En tryggare och säkrare region" innebär att 15 mkr avsätts 2021 samt 18 mkr av per år 2022 och 2023 för att finansiera den högre ambitionsnivån som vi har inom området trygghetsskapande åtgärder.

Vårdgarantikontoret som Moderaterna och Kristdemokraterna tillsammans med två andra partier i den tidigare Alliansen var initiativtagare till har visat vara en framgång. Uppdraget för vårdgarantikontoret är idag begränsat till några få kliniker. Vi anslår i särskild ordning en mkr utöver de två mkr som numera återfinns i ram med noteringen att vårdgarantikontoret ska serva alla kliniker. En enskild klinik ska inte ha mandat att välja att avstå tjänsten.

Mycket tid och resurser läggs nu ner inom hela det offentliga Sverige och särskilt inom hälso- och sjukvården i projektet "Nära vård". Den lanseras som den optimala lösningen för att lösa alla

problem inom vårdsektorn. Med Nära vård flyttas vård och patienter ut från slutenvården och sjukhusen för att i större utsträckning vårdas i omsorgs- eller eget boende. Särskilda vårdinsatser ska göras av regionanställd personal genom mobila team, ökad digitalisering och mer hemsjukvård. Från vår sida ser vi stora möjligheter med projektet men vill varna för den övertro som finns många håll om att Nära vård leder till minskade kostnader.

Vi har sedan tidigare lagt förslag om att avveckla Hälsocenter, eftersom det enligt vår mening är en uppgift för vårdcentralerna och primärvården. Förslaget innebär att medel flyttas till primärvården och att deras uppdrag tydliggörs i denna del.

För 2021 till och med 2023 anslår vi 2,5mkr per år för främjande av företagande och för grundfinansieringen av Västerås Science Park.

Förslag till beslut

att ett nytt målområde inrättas benämnd "En tryggare och säkrare region"

Tabell Regionstyrelsens förfogande

<i>Belopp i miljoner kronor</i>	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
-				
Omställning och kompetensutveckling	25,0	20,0	20,0	20,0
Personalpolitiska medel	4,0	4,0	4,0	4,0
Utökning kollektivtrafiken			30,0	30,0
Fastighetsomställningskostnader	15,0	15,0	15,0	10,0
Ökad hyra Sala (nybyggnation/ombyggnation)			5,5	10,9
Akutsjukhus Västerås Projektering/genomförande	8,3	18,0	25,5	37,0
Post. Doc. Tjänster (somatik)	2,0	2,0	2,0	2,0
Cosmics utvecklingsprogram	14,6	22,0	25,0	27,7
Robotdalen	1,0	0,5		
Lågtröskelmottagning	2,0			
Vårdgarantikontor	2,0	1,0	1,0	1,0
Tillnyktringsenheten	2,0			
Utökad städstandard	4,0			
Nationella riktlinjer (GAP-analyser)	5,0	5,0	5,0	0,0
Tarmcancerscreening	1,5	7,5	6,0	6,0
Scenkonstbiennal Västmanlands teater (garantibelopp)		1,0		
Regionvårdsavtal		30,0	30,0	30,0
Extra IVA-platser (5st)		20,0	10,0	10,0
Hållbarhetsprogram/bredbandsstrateg				
Forskning- och innovationsstrategi				
Rehabilitering medarbetare		1,0	1,0	
Forskning, samverkan, innovation och uppföljning		5,0	5,0	5,0
Ambulansflyg		0,0	0,0	0,0
Rehabilitering, covid, cancer		5,0	5,0	3,0
Nytt programområde: Trygghet och beredskap		15,0	18,0	18,0
Främjande företag och VSP		2,5	2,5	2,5
Miljöåtgärder		1,0	1,0	1,0
Översyn förändring avgifter		-14,0	-28,0	-28,0
Såld vård		-10	-15	-15,0
Förutsätter statsbidrag				
Kvinnosjukvård, specialist- och primärvårdsverksamhet	8,3	27,7	27,7	5,0
Psykisk hälsa	27,1	28,0	28,0	20,0
Psykisk hälsa, ungdomsmottagningar från 2020	7,5	3,9		
Psykisk hälsa, stärkt samverkan från 2020		7,5		
Kortare väntetider i cancervården	10,0	11,0	11,0	11,0
Sjukskrivningsprocessen/Rehabkoordinatorer	16,5	9,7	9,7	9,7
Vårdens medarbetare	25,0			
Barnhälsovården mfl	4,5			
God och nära vård	55,0	136,0	81,0	51,0
Patientsäkerhet mm	2,0	7,0	7,0	7,0
Civilt försvar		1,3	1,3	1,3

Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården	54,0	80,0	55,0	30,0
Ambulanssjukvård		2,7	2,7	2,7
Kollektivtrafik, komp. minskade biljettintäkter		10,0		
Provtagning		53,0		
Uppdämt vårdbehov		106,7	106,7	
Övriga statsbidrag		10,0		
Summa reserverat	296,3	646,0	498,6	312,8
Egentligt oförutsett/budgeteringsmarginal	115,0	146,0	104,0	61,0
Summa till regionstyrelsens förfogande	411,3	792,0	602,6	373,8

Investeringar

Region Västmanland är nu inne i ett expansivt skede vad det gäller investeringar. För drygt tio år sedan beslutades om ny vårdbyggnad i Västerås, en ny rättspsykiatrisk klinik i Sala och Regionhuset i Västerås som sedan färdigställdes. Uppförandet av en ny sjukhusbyggnad i Sala pågår och de ökade hyreskostnaderna kommer under planperioden att slå igenom. Planeringen för uppförande av ett nytt akutsjukhus i Västerås till en kostnad av 6,8 mdr/kr är långt gångna med den ekonomiska utmaning som det innebär för regionen. Under innevarande årtionde är akutsjukhuset färdigt. Det är därför viktigt att de ramar för investeringar och objekt som ryms i investeringsbudgeten ständigt omprövas vad gäller kostnad och behov.

Tabell investeringsramar

<i>Belopp i miljoner kronor</i>	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Inventarier och utrustning	220	233	218	222
Byggnadsinvesteringar	610	818	772	618
varav akutsjukhus Västerås	195	344	372	218
varav ny sjukvårdsb, Sala	200	224	67	0
Investeringar totalt	830	1050	990	840

Lån och krediter

Regionens låneram som redovisas förslaget är i jämförelse med föregående plan reducerad. Vi accepterar att så är fallet. Det är angeläget att regionen inom kort beslutar hur och efter vilka principer som finansieringen av det nya akutsjukhuset i Västerås ska ske. Vår inställning är att regionen i viss utsträckning ska ta vara på möjligheten att använda sig av de pensionsmedelsavsättningar som gjorts. I huvudsak blir det dock fråga om att extern upplåning via eller med hjälp av Kommuninvest.

Vi vill dock vara tydliga med att vi inte delar den uppfattning som kommer fram i styrets budgetförslag att avsättningarna till pensionsmedelsportföljen ska minska och avsättningarna istället ska användas för att finansiera investeringar. Vi anser att det är mer ekonomiskt fördelaktigt att göra sedvanliga avsättningar och istället lånefinansiera investeringarna. Detta med beaktande av avkastningen på investeringar i pensionsmedelsportföljen jämfört med den ränta som regionen betalar för lån. Dessutom ska regionen ta vara på möjligheten att utnyttja den del av pensionsmedelsportföljens som avser "Räntor" - nominella och reala - och på så sätt delfinansiera investeringen i ett nytt akutsjukhus.

Tabell låneram

<i>Belopp i miljoner kronor</i>	Ram 2020	Ram 2021	Ram 2022	Behov 2023
Checkräkningskredit/ kontokredit	1000	1000	1000	1000
Låneram	350	400	400	400
Investeringar totalt	1350	1400	1400	1400

Beslutspunkter

1. Utdebitering för 2021 fastställs till 10:88 per skattekrona
2. Ram om 5,3 miljoner kronor till revisorerna 2020 fastställs
3. Ram om 5,9 miljoner kronor till patientnämndens kansli 2020 fastställs
4. Ramen för 2020 års investeringar fastställs till 1 050 miljoner kronor
5. Planeringsunderlag för investeringar fastställs 2022 till 990 miljoner kronor och för 2023 till 840 miljoner kronor.
6. Regionstyrelsen får i uppdrag att se över investeringsramarna och investeringsbehoven inför planperioden 2022 – 2024
7. Regionstyrelsen har rätt att bevilja externa investeringar utanför beviljade ramar under förutsättning att full kostnadstäckning finns för investeringen
8. Regionstyrelsen får i uppdrag att i enlighet med investeringspolicyn fastställa investeringsplanen för 2021
9. Regionstyrelsen har under planperioden rätt att nyupplåna, det vill säga låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning under planperioden
10. Bankkontokreditens storlek fastställs maximalt till 1000 miljoner kronor
11. Resultat-, kassaflödes- och balansbudget för 2021 samt planer före 2022 och 2023 fastställs, enligt Moderaternas och Kristdemokraternas förslag
12. Förslagen under målområde "Nöjda invånare i en attraktiv region" antas, enligt Moderaternas och Kristdemokraternas förslag
13. Förslagen under målområde "En god och jämlik hälsa" antas, enligt Moderaternas och Kristdemokraternas förslag
14. Förslagen under målområde "En effektiv verksamhet av god kvalitet" antas, enligt Moderaternas och Kristdemokraternas förslag
15. Förslagen under målområde "Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare" antas, enligt Moderaternas och Kristdemokraternas förslag

16. Förslagen under målområde "En tryggare och säkrare region" antas, enligt Moderaternas och Kristdemokraternas förslag
17. Förslagen under målområde "En stark och uthållig ekonomi" antas, enligt Moderaternas och Kristdemokraternas förslag
18. 2021 års ramar samt planer före 2022 och 2023 för förvaltningarna fastställs, enligt Moderaternas och Kristdemokraternas förslag
19. 2021 års ramar samt planer för 2022 och 2023 för övriga verksamhet fastställs, enligt Moderaternas och Kristdemokraternas förslag
20. Budget för gemensamma kostnader och intäkter för 2021 samt planer för 2022 och 2023 fastställs, enligt Moderaternas och Kristdemokraternas förslag
21. Regionstyrelsen får i uppdrag att vid behov omfördela medel mellan de olika ramarna
22. Regionstyrelsen får i uppdrag att fördela reserverade medel före satsningar till respektive verksamhet
23. Regionstyrelsen får i uppdrag att fatta beslut om de medel som inte reserverats i anslaget till styrelsens förfogande
24. Regionstyrelsen äger rätt att fördela ut tillkommande statsbidrag under året
25. Regionstyrelsen får i uppdrag att se över driftramarna inför planperioden 2022 - 2023
26. Uppdra till regionstyrelsen att ytterligare intensifiera arbetet med att identifiera kostnadsdämpande åtgärder för att uppnå ekonomi i balans inom regionen och samtliga förvaltningar.

Tabell resultat

	Utfall	Budget	Plan	Plan	Plan
<i>Belopp i miljoner kronor</i>	2019	2020	2021	2022	2023
Verksamhetens intäkter	1 787	1 677	1 729	1 780	1 833
Verksamhetens kostnader	9 900	9 938	10 217	10 403	10 605
Avskrivningar	318	325	340	360	380
Verksamhetens Nettokostnader	-8 431	-8 586	-8 828	-8 983	-9 152
Skatteintäkter	6 513	6 623	6 623	6 843	7 098
Generella statsbidrag och utjämning	2 102	2 194	2 394	2 339	2 313
Verksamhetens resultat	184	230	188	200	258
Finansiella intäkter	147	97	68	77	84
Finansiella kostnader	124	151	76	93	154
Resultat efter finansiella poster*	207	176	180	184	188
<i>Nettokostnadsutveckling</i>	<i>3,2%</i>	<i>1,8%</i>	<i>2,8%</i>	<i>1,7%</i>	<i>1,9%</i>
<i>Nettokostnadsutveckling 2019 är utifrån utfall 2018.</i>					
<i>Nettokostnadsutveckling 2020 är utifrån utfall 2019.</i>					
<i>* Resultat motsvarar 2 % av skatter och statsbidrag (god ekonomisk hushållning)</i>					
Resultat enligt god ekonomisk hushållning	172	176	180	184	188

